

УДК 811.161.2

Олійник К. — ст. гр. КІ-306

*Відокремлений структурний підрозділ «Тернопільський фаховий коледж
Тернопільського національного технічного університету імені Івана
Пулюя»*

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕТИКЕТУ

Науковий керівник: викладач-методист Бойчук Т. В.

Oliinyk K.

*Separate Structural Subdivision «Ternopil Professional College of Ternopil Ivan
Puluj National Technical University»*

FORMATION OF SPEECH CULTURE IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION: THE ROLE OF SOCIAL NETWORKS IN THE TRANSFORMATION OF ETIQUETTE

Supervisor: lecturer-methodologist Boichuk T.

Ключові слова: культура мовлення, цифровий етикет, соціальні мережі.

Keywords: speech culture, digital etiquette, social networks.

Бурхливий розвиток цифрових технологій у сучасному світі суттєво змінює повсякденне життя, зокрема культуру мовлення та принципи спілкування. Соціальні мережі відіграють провідну роль у цьому процесі, формуючи нові мовні тенденції та адаптуючи етикет до вимог онлайн-комунікації.

Серед особливостей мовленнєвої культури в цифрову епоху – спрощення та формалізація комунікації, використання сленгу, аббревіатур та емодзі, адже переважає візуальне та кліпове мислення.

У науковому вимірі з'явилися поняття «мережевий етикет», «віртуальний етикет», «онлайн етикет», «нетикет» та «цифровий етикет» – «самостійний вид етикету, що визначає правила комунікативної культури в умовах нових інформаційних реалій, відображаючи сутність етикетної культури у віртуальному просторі сучасного мережевого товариства» [2, с. 27].

Основні правила такого спілкування включають уникнення образ, мови ворожнечі й дискримінації з будь-якої причини, а також шанування особистих меж співрозмовника. Важливим моментом є перевірка правдивості інформації перед її поширенням, що сприяє запобіганню маніпуляціям та дезінформації.

Ефективність онлайн-спілкування покращується при вдалому використанні емодзі та мемів, що сприяють уникненню непорозумінь. Необхідно також формулювати чіткі та логічні повідомлення без зайвих скорочень. Проте користувачі часто ігнорують правила пунктуації, спрощують будову речень та вживають аббревіатури. Це економить час, але сприяє поверхневому спілкуванню, де грамотність та точність поступаються швидкості. Як наслідок, можуть з'являтися необдумані вислови, а інколи навіть агресивні чи образливі коментарі.

Окрему увагу варто звернути на вплив соціальних мереж на формування мовної креативності. У цифровому просторі активно виникають нові словотвори, мемна лексика, модифіковані фразеологізми, які швидко поширюються між користувачами та стають частиною загальної комунікації. Така тенденція сприяє розвитку гнучкого мовлення та ігрових форм спілкування, але провокує знецінення літературної норми. Як зазначає Л. Соломенко, «вироблений користувачами інтернет-сленг наразі отримав значне поширення в загальноспоживачській лексиці, а ігрові умови віртуального простору сприяють наближенню комунікації до гри, що на рівні масової мовленнєвої культури проявляється в тяжінні до манери розмовної мови навіть на серйозних сайтах» [3].

Порушенням цифрового етикету в месенджерах (Viber, Facebook Messenger, Telegram) вважають:

- рвані повідомлення (замість лаконічного та структурованого одного повідомлення);
- голосові повідомлення (якщо про це не домовлено з адресатом заздалегідь);
- односкладові повідомлення (через відсутність конкретики, наприклад, привітання);
- надмірне або невчасне використання мови ідеограм та смайлів;
- недомовки або невизначеності в спілкуванні [2].

Дослідники інтернет-комунікації радять не використовувати емодзі в середині речення, не замінювати ними слова, не вставляти їх там, де вони недоречні (наприклад, у діловому листуванні). Те саме стосується #хештега [1].

Окрім того, дотримання авторських прав, а саме неприйнятність розповсюдження чужого контенту без належного дозволу, є важливим складником цифрового етикету.

«Медіа та інформаційні платформи мають значний вплив на формування громадської думки. Вони можуть використовуватися для підтримки демократичних процесів, стимулювання обговорень та сприяння активізації громадянського суспільства» [4]. Це свідчить про те, що віртуальне середовище надає більше можливостей для самовираження, але одночасно ускладнює збереження традиційних правил поведінки.

Отже, цифрові технології та соціальні мережі змінили спосіб спілкування, демократизували етикетні норми, створили нові правила і можливості для самовираження.

Список використаних джерел:

1. Кавка О. Нетикет у соціальних мережах. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/57909> (дата звернення: 24.03.2025).
2. Конюкова І. Я., Сидоровська Є. А. Цифровий етикет комунікативної культури XXI століття. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал*. 2021. № 1. С. 26-30.
3. Соломенко Л. Особливості масової мовленнєвої культури соціальних мереж. URL: <https://journals.uran.ua/visnyknakkkim/article/download/277641/272394> (дата звернення: 24.03.2025).
4. Щапова А. Вплив соціальних мереж на формування громадської думки в контексті конфліктів. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/47be628e-88a1-4b5d-872c-a873f7547ff5/content> (дата звернення: 24.03.2025).